

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2. augusta sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes pēc tam, kad jūlijā tās tika pazeminātas par 25 bāzes punktiem. Kā tika norādīts jūlijā, inflācijai 2012. gadā jāturpina samazināties un 2013. gadā atkal jākļūst zemākai par 2%. Atbilstoši šādai situācijai saglabājas vājš monetārās ekspansijas pamattempis. Euro zonas tautsaimniecības inflācijas gaidas joprojām stabili atrodas līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Vienlaikus tautsaimniecības izaugsme euro zonā vēl arvien ir vāja, spriedzei, kas turpinās finanšu tirgos, un paaugstinātajai nenoteiktībai nelabvēlīgi ietekmējot konfidenci un noskaņojumu. Turpmāka finanšu tirgu spriedzes pastiprināšanās var palielināt gan izaugsmes, gan inflācijas lejupvērstos riskus.

Padome plaši apsprieda politikas iespējas, lai risinātu būtiskās cenu veidošanas procesa problēmas euro zonas valstu obligāciju tirgos. Vairāku valstu valdības obligāciju cenām ir ārkārtīgi augstas riska prēmijas, un finansiāla sadrumstalotība kavē efektīvu monetārās politikas darbību. Ar bailēm par euro sabrukšanu saistītais riska prēmiju pieaugums nav pieņemams, un šī problēma jārisina pašos pamatos. Euro ieviešana ir neatgriezeniska.

Lai radītu šādu riska prēmiju novēršanas pamatnosacījumus, euro zonas politikas veidotājiem ar stingru apņēmību jāturpina fiskālā konsolidācija, strukturālās reformas un Eiropas institūciju stiprināšana. Tā kā īstenošana prasa laiku un finanšu tirgi bieži vien pielāgojas tikai tad, kad skaidri redzams, ka risinājums ir veiksmīgs, valdībām jābūt gatavām aktivizēt EFSF/ESM obligāciju tirgū, ja pastāv ārkārtas finanšu tirgus apstākļi un finanšu stabilitātes riski, ievērojot stingrus un efektīvus nosacījumus atbilstoši noteiktajām vadlīnijām.

Valdībām jāievēro savas saistības un EFSF/ESM jāpilda savs pienākums – šie ir obligāti nosacījumi. Atbilstoši savam uzdevumam saglabāt cenu stabilitāti vidējā termiņā un ievērojot neatkarību monetārās politikas noteikšanā, Padome var veikt tiešas atklātā tirgus operācijas tādā apmērā, kas atbilst tās mērķa sasniegšanai. Šajā kontekstā tiks mazinātas privāto investoru ar parādu subordināciju saistītās bažas. Turklāt Padome var apsvērt iespēju veikt tālākus nestandarta politikas pasākumus, kas būtu nepieciešami, lai atjaunotu monetārās politikas transmisiju. Eurosistēma nākamajās nedēļās noteiks atbilstošu kārtību šādu politikas pasākumu īstenošanai.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, ceturkšņa skatījumā 2012. gada 1. ceturksnī euro zonas reālā IKP pieaugums bija nulle (iepriekšējā ceturksnī IKP saruka par 0.3%). Ekonomiskie rādītāji liecina par vāju tautsaimniecības aktivitāti 2012. gada 2. ceturksnī un 3. ceturkšņa sākumā paaugstinātas nenoteiktības apstākļos. Ilgāka termiņa skatījumā Padome gaida tikai ļoti pakāpenisku euro zonas tautsaimniecības atveseļošanu, izaugsmes tempu turpinot palēnināt vairākiem faktoriem. Īpaši gaidāms, ka spriedzes turpināšanās dažos euro zonas valsts parāda tirgos un tās ietekme uz finansēšanas nosacījumiem, finanšu un nefinanšu sektorā notiekošais bilanču koriģēšanas process un augstais bezdarba līmenis palēninās izaugsmes pamattempu, ko ietekmē arī turpmāka pasaules ekonomiskās izaugsmes palēnināšanās.

Euro zonas tautsaimniecības perspektīvu joprojām apdraud lejupvērsti riski. Tie īpaši saistīti ar spriedzi vairāku euro zonas valstu finanšu tirgos un tās iespējamu izplatīšanos euro zonas reālajā tautsaimniecībā. Lejupvērstus riskus rada arī iespējamā enerģijas cenu kāpuma atjaunošanās vidējā termiņā.

Saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2012. gada jūlijā bija 2.4% (tāpat kā iepriekšējā mēnesī). Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām, inflācijai 2012. gadā jāturpina samazināties un 2013. gadā atkal jāklūst zemākai par 2%. Politikai svarīgajā periodā euro zonas pieticīgas ekonomiskās izaugsmes apstākļos un ņemot vērā pienācīgi stabilizētās ilgtermiņa inflācijas gaidas, pamatā esošajam cenu spiedienam joprojām vajadzētu būt mērenam.

Ar cenu attīstības perspektīvu saistītie riski vidējā termiņā joprojām kopumā ir līdzsvaroti. Augšupvērstie riski attiecas uz nepieciešamības veikt fiskālo konsolidāciju izraisītu netiešo nodokļu turpmāku kāpumu un augstākām, nekā gaidīts, enerģijas cenām vidējā termiņā. Lielākie lejupvērstie riski saistīti ar ietekmi, ko rada vājāka, nekā prognozēts, izaugsme euro zonā, ko īpaši nosaka finanšu tirgu spriedzes turpmāka pastiprināšanās. Šāda spriedzes pastiprināšanās var palielināt lejupvērstos riskus.

Runājot par monetāro analīzi, saglabājas ierobežots monetārās ekspansijas pamattempis. M3 gada kāpuma temps 2012. gada jūnijā bija 3.2% – nedaudz augstāks nekā iepriekšējā mēnesī (3.1%) un tuvu 1. ceturkšņa beigās novērotajam kāpuma tempam. Kopumā 2. ceturksnī bija vāja ieplūde plašajā naudā. M1 gada kāpuma temps jūnijā vēl pieauga līdz 3.5% atbilstoši ieguldītāju pastiprinātai izvēlei par labu likvīdiem instrumentiem zemu procentu likmju un augstas nenoteiktības apstākļos.

Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) jūnijā saruka līdz 0.3% (maijā – 0.5%). Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) jūnijā turpināja sarukt (attiecīgi līdz –0.3% un 1.1%), jo jūnijā mājsaimniecības un nefinanšu sabiedrības atmaksāja vairāk izsniegto aizdevumu (abos gadījumos koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) nekā saņēma jaunus aizdevumus. Lēnais aizdevumu atlikuma pieaugums lielā mērā atspoguļo pašreizējo ciklisko situāciju, palielinātu nevēlēšanos uzņemt riskus un notiekošo mājsaimniecību un uzņēmumu bilanču koriģēšanu, kas kopumā nelabvēlīgi ietekmē kredītu pieprasījumu. Būtisku pieprasījuma faktoru ietekmi uz vājo MFI aizdevumu pieaugumu apstiprina euro zonas banku veiktās kreditēšanas 2012. gada 2. ceturkšņa apsekojums. Šis apsekojums arī rāda, ka 2012. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pamatā turpinājās neto izteiksmē stingrāku banku kredītstandartu noteikšana euro zonas līmenī kredītiem uzņēmumiem un mājsaimniecībām.

Nākotnes perspektīvā ir svarīgi, lai bankas nepieciešamības gadījumā arī turpmāk stiprinātu savu pretestības spēju. Banku bilanču stabilitāte būs noteicošais faktors, kas stimulēs gan atbilstošu tautsaimniecības kreditēšanu, gan visu finansēšanas kanālu normalizēšanos.

Apkopojot minēto, tautsaimniecības analīzes rezultāti liecina, ka cenu dinamikai vidējā termiņā vajadzētu saglabāties cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Salīdzinājums ar monetārās analīzes sniegtajām norādēm to apstiprina.

Pēdējos gados panākts ievērojams fiskālās konsolidācijas progress, taču jāveic turpmāki izšķiroši un neatliekami pasākumi, lai uzlabotu konkurētspēju. No 2009. gada līdz 2011. gadam euro zonas valstis vidēji samazināja deficīta attiecību pret IKP par 2.3 procentu punktiem un sākotnējā deficīta rādītāji uzlabojās aptuveni par 2.5 procentu punktiem. 2012. gadā euro zonā turpinās fiskālā koriģēšana, un ir tiešām būtiski turpināt centienus atjaunot stabilas fiskālās pozīcijas. Vienlaikus strukturālās reformas ir tikpat svarīgas kā fiskālās konsolidācijas centieni un finanšu sektora uzlabošanas pasākumi. Arī šajā jomā panākts zināms progress. Piemēram, lielākajā daļā valstu, ko spēcīgi ietekmēja krīze, sācies vienības darbaspēka izmaksu un tekošā konta norišu korekcijas process. Tomēr izlēmīgi un ātri jāīsteno turpmāki reformu pasākumi. Preču tirgus reformas, lai veicinātu konkurētspēju un radītu efektīvu un elastīgu darba tirgu, ir priekšnosacījums, lai

novērstu esošo nelīdzsvarotību un nodrošinātu spēcīgu, ilgtspējīgu izaugsmi. Pašlaik ir būtiski, lai dalībvalstis apņēmīgi īstenotu katrā valstij sniegtās rekomendācijas.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti divi raksti. Pirmajā rakstā aplūkoti finanšu nosacījumu neviendabīguma avoti, apspriestas ar to saistītās vienotās monetārās politikas problēmas un izskaidrota citu politiku nozīme strukturālās nesabalansētības un atšķirību novēršanā. Otrajā rakstā vērtēti euro zonas privātā sektora finansēšanas nosacījumi valsts parāda krīzes laikā.